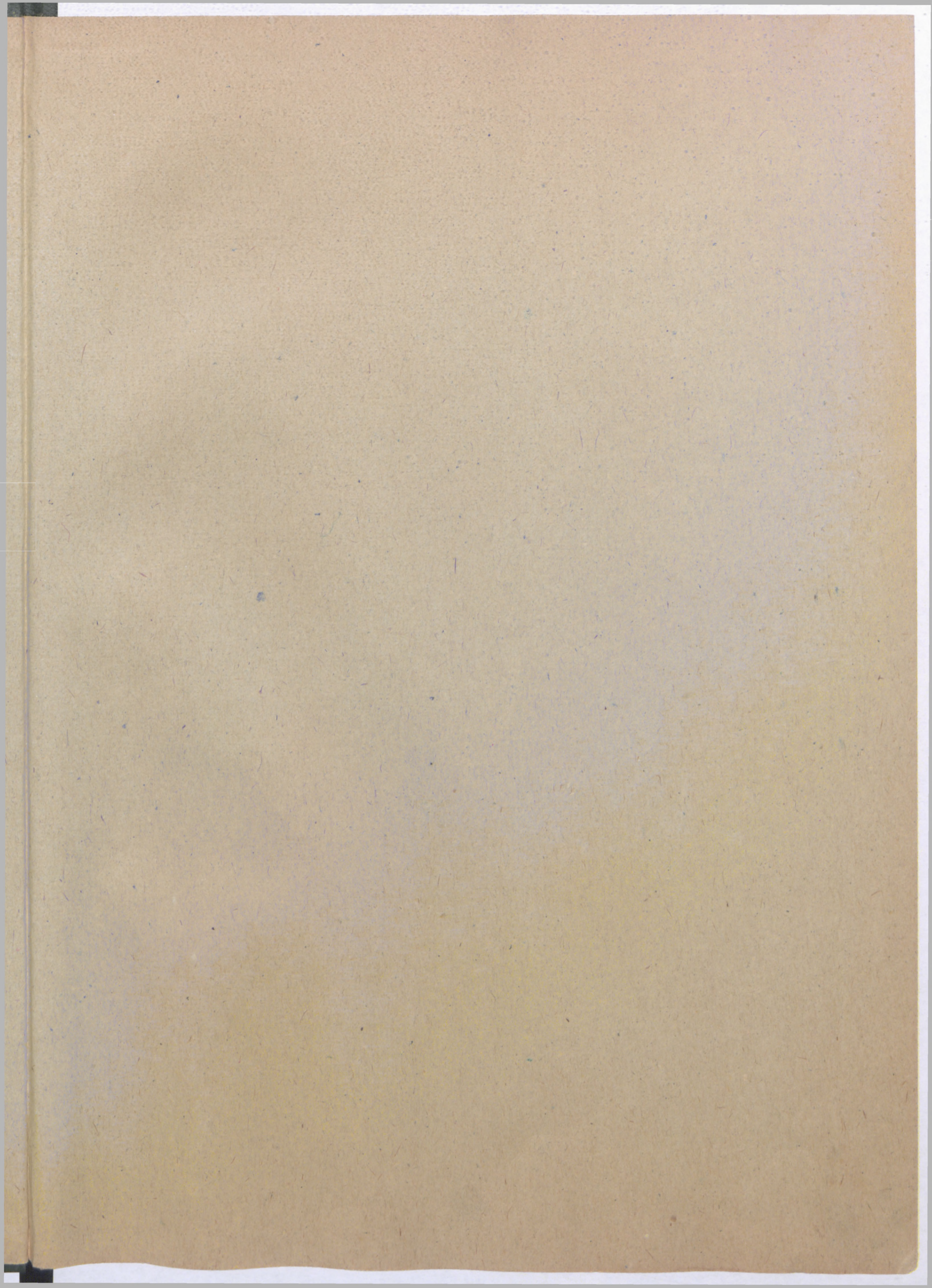

Ff 131

A

Diósgyőri koronai uradalom
és szab. Miskolcz városa kö-
zötti viszonyt, és a városnak
a tisztelt uradalom elleni régi
követeléseit feltüntető

e m l é k i r a t.

112782

Miskolcz városnak a diósgyőri kir. uradalomhozi viszonya kellő megvilágosítása végett mindenek előtt szükséges a város történelmének jelentékenyebb mozzanatairól röviden megemlékezni. Miskolcz még mint falu 1368. évben került csere útján a Vas megyei Lendvay uradalom akkori földes urától I-ső Lajos magyar király birtokába.

Időközönként mindazáltal elzálogosítottván, különböző földes urakat nyert.

Igy volt 1519-ik évben a bajnai Bóth nemzetség birtokában, melytől Mária II-ik Lajos király neje váltotta ki.

A mohácsi vész után 1540. évben I. Ferdinánd király a diósgyőri uradalommal együtt 20,000 magyar forintért Balassa Zsigmondnak zálogosította el — özvegyétől Jánoky Borbálától újból visszakerült I-ső Ferdinándhoz.

Majd I-ső Miksa király 1564. évben Perényi Gábornak zálogosította el a diósgyőri uradalmat s véle Miskolczot is 64,000 magyar forintért.

Özvegy Perényi Gáborné, nővérére Gúthi Országh Borbálára Enyingi Török Ferencnére hagyta, kinek női ágoni örökösei között későbbben a Homonnai, Drugeth, Bedegi, Nyári, Hadadi, Vesselényi, Haller, Almássy, Szemere, Kemény János s Rákóczy Ferencz erdélyi fejedelem kezeikre került, mig nem 1702. évben a kir. Fiskus által kiváltatott.

A következő 1703. évben a koronától magok a lakosok vették 25 esztendőre zálogba 41,000 forintért, mint ez I-ső Leopold királynak törvényei között 1715. 104. t. cikkben becikkelyezve találhatók, — III. Károly király 1731-ik évben a zálogos időt 37,000 frtért újabb 25 esztendőre meghosszabbította.

1744. évben az örökösödési háború alatt Miskolcz város lakosai az uralkodó család iránti hűségüket tanúsítandók minden felhívás nélkül felajánlottak 40,000 forint kölcsönt — mely hűségük elismerése fejében Mária Theresia királyné az atyjával kötött zálogszerződést még további 10 évre kiterjesztette. —

Azonban a zálogos évekből még 11 év volt hátra, midőn a kir. Fiskus 1755. évben a királyi tábla előtt Miskolcz város ellen zálogváltó pert indított. Mely pernek kimenetelét a miskolcziaiak be nem várva — 1755. évi augusztus 24-én A. szerint gróf Grassalkovics Antallal, mint akkori kamarai elnökkel kiegyeztek, a nemesek továbbra is megtartották zálogbirtokaikat, a nem nemesekkel váltság-szerződés kötött 10 évre. — E szerződés szerint a nem nemes közönség kötelezte magát az uradalomnak robot váltság fejében évenként 1500 frtot fizetni, másrésről az uradalom visszaengedte nekik az általok zálogban birt földeket, réteket, belhelyeket, sőt kötelezte magát a nemesektől kiváltandó föld és rétbirtokokat is ingyen nekik átadni, nem tartván fel maga számára semmi majorsági birtokot, továbbá városi tisztviselők fizetésére évenként 300 frtot, s a város szükségletére szintén évenként 120 öl fát adni ígérkezett, megmaradt a város kilenczed dézsma fizetés mellett a csabai és ládházi fiskálitási birtokának, továbbá egy koresmájának s egy a színva vizén levő malmának élvezetében, — ellenben az ezután kiosztandó házhelyek taxája egyéenként 4 frtban határozott meg.

Ezen intézkedésben találja magyarázatát azon körülmény, hogy két rendbeli taxások esmerettek Miskolczon, u. m. kik a városnak fizették taxáikat s érettök egy általános összegben fizetett a város az uradalmi pénztárba, és azok, kik egyenesen az uradalmi tiszteknek fizettek.

A 10 év eltelte után 1765. évben az uradalom megszüntette a tisztviselők fizetésére évente kiszolgáltatót 300 frtot, megtagadta a 120 öl fát.

1772. évben megkíséreltetett az úrbér behozatala, egyesek kezén lévő nem nemesi birtokok úrbéri tabellába irattak össze, — de mivel még $\frac{1}{8}$ -ad telket sem ütöttek meg — nem akadtak vállalkozók. Igy kényszerülve lett az uradalom a nemesektől kiváltott földeket is a városi közönségnél hagyni, s az 1500 frt. évi fizetésök ezen okból, mert földje szaporodott — 2202. frtra emeltetett fel. — Ez az úgynevezett szőlősi szerződés.

Már az úrbér behozatala megkísérlése alkalmával panasz emeltetett a lakosság részéről az iránt, hogy tőlök az uradalom azon ígérete ellenére, hogy majorságot nem tart — nagy darab területeket elfoglalt, jelesül a Sajó mellett azon erdő területet, melyből a hátaló szegény nép fát hordott — kiirtotta, s magának rétül megtartotta, továbbá a városnak nyugoti oldalán Diós-Győrig terülő földet s réteket azon ürügy alatt, hogy azokat belhelyekül osztja ki — szintén magának foglalta.

Ily villongások lévén a városi lakosság s az uradalom között — a város régi kiváltság leveleire hivatkozott: minélfogva kerülhetlenné vált ügyöket bíróság elé vinni.

Igy kezdette meg a diósgyőri kir. uradalom Miskolcz város ellen 1767. évben úriszék előtt a pert, — pedig sajátkép a város lett volna felperes, de az időbeli törvények szerint a nemtelen közönségnek nem lévén felperessége — az uradalomnak kellett a pert megindítani.

Ezen per maga jelenleg kéznél nincsen, de világos nyomai vannak, hogy a per az uradalmi ügyészség által vétetett ki a megye leváltárából, nevezetesen Borsodmegyének 1810. évi mártius 30-án kelt jegyzőkönyvének kullapjára van a megyei levéltárnok által jegyezve, miszerint Kulin József uradalmi ügyész vette ki a pert.

Ennél még bizonyosabb adat Józsa Károly uradalmi ügyésznek Borsodmegye küldöttségéhez 1828. évi ápril 7-én írott B. alatti levele, melyben elismeri, miszerint az 1767. évben kezdett úrbéri per eredetben nála van, s ő annak h. másolatát Kapezy János tiszti főügyésznél is látta, — mint kétségtelen dolgot lehet állítani, hogy a per felkerült a m. kir. udvari kamarához s jelenleg a pénzügyminiszterium levéltárában van.

Azonban kéznél van a m. kir. helytartó tanácsnak 1783. évi január 9-én tartott üléséből kelt C. alatt latható s Borsodmegyének azon évi ápril 11-én kihirdetett k. intézvénye **illetőleg ítélete, mely követelésünknek kiváló alapját képezi** — kéznél van továbbá a kir. helytartó tanács által ezen ügy előkészítésére s vélemény adásra kiküldött bizottságnak 1782. ápril 28-án kelt D. alatti véleményes jelentése, melyben a perben mind két részről felhozott okiratok és perbeszédék elég bő kivonatban elő vannak adva.

Ezen véleményes jelentésből kitűnik, miszerint Miskolcz város 20 külön időben s külön tárgyról szóló oklevelet mutatott fel kiváltságos állásának bizonyítására;

Ezek között nevezetesebbek:

3. sz. a. Lajos királytól 1519. évről, — és 15. sz. a. Anna királynétól 1503. évről, melyekben Miskolcz városnak vérbiróság adományoztatik, vagy is azon jog adatik, hogy a gonosztévőket bárkinnek nemesi kuriájáról joga van kihozatni.

16. sz. a. Ulászló királynak levele 1512. évről, melybe a városnak zöld pecsétviasznak használata engedtetik meg.

19. sz. a. Ulászló királynak 1495. évről szóló levele, mely szerint Miskolcz város lakosai taxa, adó, collecták terheitől mentesítettnek az okon, hogy a népesség gyorsabban szaporodjék, csupán az tétetvén kötelességökké, hogy naponként 12 munkást tartozzanak a diósgyőri várba küldeni.

26. sz. a. Ferdinánd királynak 1550. évben kelt kiváltság levele, mely szerint a városnak kényelmére mészárszék hely adományoztatik.

14. sz. a. Anna királynénak 1503. évről szóló levele, mely szerint a szabad végrendelkezési jog adatik meg.

30. sz. a. Lajos királynak levele 1516. évről, s Ferdinánd királynak levele 1563. évről, melyekben a nem nemesek ügyeinek első bíróságilag ellátására a városi tanács feljogosittatik.

Felemlítvén a város részéről, miképen került 1702. évben zálogváltás folytán a kir. kamara hatósága alá, miképpen kötöttet Grf. Grassalkovich Antal kamara elnökével 1755. évben szerződés, kéri a városiak magokat ezen szerződéses állapotban megtartatni.

A kiváltságos állapot iránti követelést illetőleg megjegyzi a kor. uradalom képviselője, miszerint Miskolcz város sem 1702. évben a kiváltáshoz, sem az úrbér behozatala alkalmával 1772. évben nem tőn említést kiváltságairól, mi a 9. kérdő pontokra adott feleletekből is kitűnik: ezeknél fogva kiváltságos állását el nem esmerheti.

A város nevében elpanaszoltatnak továbbá következő hátrányok:

1. A határ szűk vólta, melyszerint kenyérnek valót sem természetnek elegendő mennyiségben, sem erdejek, sem nádasuk nem lévén — kénytelenek drága pénzen fát venni, sőt az életre egyéb szükséges élelmi szereket is beszerezni.

2. Marhákat legelő és rét csekélysege miatt elegendő számban nem tarthatnak, s kénytelenek szölleik trágyáztatásához elkerülhetlen marhatartás végett idegen helyekről szerezni be takarmányt.

3. Ennek daczára még is 3—4 hordó boraik után is dézsmát kötelesek adni.

4. Hogy a vizeknek gyakori kiöntései miatt ritkán van elegendő vagy haszonvehető szénájuk, mely a helyben állomásozó katonaság lovait kitarthatnák.

5. Minthogy gabona termésre sincs elegendő földjük, annyival kevésbé jut kukorica, kender és káposzta termesztésre földjük.

6. A heti és országos vásárosok s előfogatosok lovai s egyéb barmai csekély legelőjüket is leélik.

Sérelmeiket 10. pontban felsorolván, azok között legjelentékenyebb a 10-ik pont, mellyben panaszojják, hogy régi határjárési levelek szerint Miskolcz város határához tartozott erdők részint D.-Győr, részint Kisgyőr határaihoz foglaltattak el, — továbbá hogy a városnak nyugoti oldalán egy egész nyomás, illetőleg egy egész völgy azon ürügy alatt, hogy az benépesítésre fordittatik, — valamint a Sajó partján egy nagy terület, mely az előtt a szegény hátáló nép faizására szolgált, kiirtatott, s az uradalom által saját majorsági haszonvételére elfoglaltatott, holott pedig az uradalom semmi majorságot fenn nem tartani, hanem a nemesektől kiváltandó helyeket is a városi közönségnek átengedni kötelezte magát, végre panaszojjatik még, miszerint a Jenke puszta az uradalom által elzálogittatván ezzel is a miskolczi határ csonkulást szenved, kéretik ennek is visszakapcsolása.

Az uradalom részéről ezek ellenében felhozatik, miszerint van a városnak egy korcsmája, melyben egész éven át bort mérhet, — van szükségei felsegállítására egy vízi malma; a vérbiróságnak élvezetében van.

Kiváltsági bizonyítására felhozott okiratait olyanokul, melyeknél fogva az úrbéri terhek alól mentesítve lennének el nem ismeri, a földek, melyek az uradalom haszonvételére fordítottak nem városi, hanem uradalmi birtokok.

Tagadja azt is, hogy a Jenke puszta valaha a miskolczi határhoz tartozott volna.

Ezen per az úriszéken akkép ítéltetett el, hogy a miskolczi nem nemesek az úrbér terheiknek alávetettek, mennyiben pedig mint mesteremberek a paraszt munka teljesítésére nem képesítették, az uradalommal szabad egyezkedésre utasítottak; — egyéb mindennemű követeléseik is elvették.

A megyei tszék ezen ítéleten csak annyiban tőn változtatást, hogy az egy korcsmában egész éven át bormérhetési szabadalmát meghagyta.

A helytartó tanácsnak 1783. január 9-én kelt határozata, mely magyar hazai törvényeink szerint úrbéri ügyekben végérvényes, — jelen ügyekben következőkép döntötte el a kérdéses pontokat:

Az úrbéri szerződést illetőleg.

„Minthogy több rendbeli, u. m. 19. sz. a. Ulászló király által 1495. évben, valamint Mátyás

király által 1471. évben kiadott kiváltsági tekintve megerősítő levelek azon feltétel alatt, hogy a város D.-Győr várához naponként 12. munkást tartozzék állítani (a kiváltság levél következő szavai, hogy Miskolcz város lakosokkal annyival inkább benépesíthető legyen, a városban ezen idő szerint tartózkodó minden lakosokat kivenni és mentesíteni határozzuk — ezt tanusítván) nem annyira kiváltság levélnek, mint azon idő szokásaihoz mért rendbeszedési okiratnak (regulatorium) lenne veendő, a 9-ik és 25-ik pedig úgy lennének tekintendők, mint azon időben a várban lévő várnagyok és tisztek túlkapásai és kihágásai ellenében kibocsájtott rendeletek, de egybevetvén a városiaknak azon mulasztását, miként 1702. évben, midőn nevezetesen a D.-Győri uradalom zálogba adatott — kiváltság leveleikről semmi említést sem tőnek, zálogösszegeiket ugyan az 1715. 104. t. ez. szerint biztosították, azonban a kiváltás idejére semmi feltartással nem éltek, — 1755. évben pedig a kir. Fiskus a D.-Győr uradalmat kiváltván Miskolcz városnak nem nemes közönsége a városi nemesektől — kik különösen szerződtek a kir. Fiskussal — különválva, a H. a. mellékelt szerződést kötötte, melyet ő felsége is kegyelmesen jóváhagyott, (mint maga a városnak védő ügyvéde az 1767. május 25-én úrbéri rendbeszedés tárgyában az úriszéken tárgyalt perben maga elismeri) és pedig Grf. Grassalkovichal a kamara akkori Praessesével, mint e végre kinevezett kir. biztossal 10. évi tartamra, ebben hasonlóképp semmi említés nincs kiváltságokról, sem ha a 10. évi szerződési időszak letelik, semmit fel nem tartottak; sem kitelvén a 10 év, kiváltságaikat akár folyamodás, akár törvény útján fel nem elevenítették, végtére midőn az úrbéri rendbeszedés alkalmával a 9. úrbéri kérdő pontokra vallomásaikat előadták — kiváltságaikról, mélyen hagyattak, e felett még, mind 1767. május 25-én az úriszék előtt a rendbeszedés tárgyában folytatott perükben 83 lapon szóváltásilag, mind azon folyamodványukban, mely a m. kir. urad. kamarához a szokott úton ezen m. kir. kelytartó tanács útján a vármegye által is pártoltatva ő Felsőségnek 1769. október 2-án felterjesztetett — magokat az előbbeni úrbéri szerződési állapotban megtartatni esedeztek — és először csupán csak 1774-dik év martius hó 10-én folyamodtak a végett a kamarai igazgatósághoz, hogy mielőtt úrbéri szerződésre lépnének, helyeztessenek vissza előbbi kiváltságos állapotukba és úgy mozdittassanak el! ezért folyamodó városi lakosoknak minden iratait és tetteit stb. kellőleg megfontolván — miután ezekből tisztán kiderült, hogy említett városiak a kivételes állapotól — bármi oknál fogva lett legyen is de több éveken át folytatva visszaléptek, a földes uraságnak kegyelmesen megengedtetik, hogy nevezett városiakkal, kik nagyobb részint halmárok és mesteremberek, a lakosság helyzetéhez s az idők viszonyaihoz alkalmazott szerződésre akkép léphessen, hogy ezen állandó szerződési ügy a megyei törvényes bizonyosság előtt a maga rendje szerint vétessek elő, azoknak mindennemű hátrányai, mellyek az A. a. s a városiak által 1. sz. a. felhozott iratban foglalvák, kellő tekintetbe vétessenek, s olly jótétemények, melyeknek eltörlése a H. a. szerződés szövegéből ki nem deríthető, és a mely nélkül a városiak az A. a. úriszéki okirat szerint magokat feltartani nem volnának képesek — épségben fenhagyassanak, — továbbá arra legyen különös figyelem, hogy jövő állapotjuk a jelenleginél terheesebb ne legyen, stb. stb.*

A szerződés megkötése végett az iratok azzal küldetnek vissza a megyéhez, hogy készíttessen egy Combinatoriumot is, melyben ki legyen részletesen fejtve a múlt, jelen s jövő állapot. — Azon esetre ha a felek között a szerződés szabad alku útján létre nem jönne, meghagyatott a megyének, hogy alkalmazkodva a városokra nézve fennálló rendszabályokhoz, a rendbeszedési szerződést is készíttesse el, és a Combinatoriummal terjessze fel.

A többi pontokat illetőleg:

A korcsmára nézve a megyei tszék határozata helybenhagyatik, t. i. egész éven át egy korcsmában mérethessék bor.

Különösen a foglalásokra nézve:

„Mivel a városiak érzékenyen panaszozzák a pernek 238-ik lapján, hogy az 1755. évi kiváltás után nyugotról a D.-győri vár felé egy egész nyomás vagy völgy a városig terjedve benépesítés ürügye alatt elszakított, s az urad. tisztek által mint külön pusztá és helység kezeltetik — jóllehet az úriszék a megyei tszék által is jóváhagyott ítéletében a kérdéses térről úgy emlékszik, mint mely nagyobb részben a nemes lakosok által biratott, s a T., a. egyesség tanúsítása szerint — mely egyrészt a kir. urad. kamara, másrészt a nemes közbirtokosság között 1755. évben az uradalomnak s Miskolcz városának zálogból kiváltása alkalmával kötött — benépesítés szempontjából az uradalomnak önként és készségesen átengedtetett, azonban megtekintve a mondott T., a. egyesség szövegét, — az átengedésről abban épen semmi említés sem található, de a H., a. az uradalom és a város közt 1755. augusztus 24-én kötött szerződés megvizsgálásából kiderülne, miként annak 13. pontjában az uradalom azt ígérte, hogy a lakosság jobbléte tekintetéből a nemességtől visszaváltott s azontúl visszaváltandó s birtokához kebelezendő téreket a városiaknak hagyja s majorsági birtokot fel nem tart: ennél fogva részint az okon, részint pedig mivel a földeknek ekkénti elszakítása és foglalása a k. k. intézvényekkel ellentétben van — a vármegyének meghagyatik, hogy a fent körülírt tért, ha hogy az uradalom akár magának eltulajdonította, akár idegeneknek bizonyos szolgálmányok fejében adta volna át — az uradalom által a városiaknak azonnal adassa vissza, s ha a múltra károsítottak volna, nekik azonnal teljes kárpótlást szolgáltatasson az elvett haszonvételekkel egyetemben; egyuttal az uradalmat hasonló foglalások merényletétől tisztviselői úton tiltsa el, — mindezek teljesítéséről pontos és körülményes jelentését a kárpótolandók elismervényei kíséretében ide terjessze fel.

Továbbá ugyan azon városi lakosság panaszozzván, miként még Rottenstein Prefectus a Sajó mellékein egy nagy területet, mely addig a szegény nép hátaló faizására szolgált kiirtatván — az uradalmi deputatumok kifizetésére fordította, s az uradalmi tisztség engedelmével beültetett új szőlő térek által a legeltetéstől naponként nagy darabok szakítottak el: mi illeti ezen panasznak első ágát, miután az úriszék határozatából világosan kiderül, hogy 1757. és 1758. években s így az 1755-ben kötött szabályozó szerződés megkötése után ennek 13. pontja világos szabványa ellenére irtatott ki egy darab tér-

ség a Sajtó mellett, s rétnek fordítatott, — ugyanazért a fentebbi pontban felhívott alap és indoknál fogva az uradalmat az ezután netalán kísérleendő irtásoktól eltöltvén, a fent körülírt tért a városiaknak azonnal adassa vissza s a fentebbi módozat szerint a múltra azonnal teljes kárpótlást szolgáltatasson az uradalom által. — Egyuttal kötelezze az uradalmat, hogy ha a szegény hátalók a faizásban, s a többi városi lakosok a fában hiányt szenvednek, mindkét fogyatkozást bőven pótolja ki, s mind ezek miként teljesítésének sikeréről jelentés terjesztessék ide a javadalmakra jogosultak kielégítéséről elismervényekkel együtt. —

A legelőknél szőlők alá kiadása által megszorítása iránt a megye vizsgálat eszközzésére s a legelők további kiosztásának megakadályozására, s a már kiosztottak kipótlásának megrendelésére utasítottatott. —

A Jenke pusztának pedig, mely az előtt Miskolcz város határába volt bekebelezve visszaszerzése az uradalomnak kötelességébe tétetni határozatott.

Hogy azonban sem az örökös szerződés megkötésével, sem a foglalások visszaadatásával a vármegye nem sietett, mutatja 1786. január 19-ről 2931. sz. a. kelt E. alatt 11. lapon olvasható helytartó tanácsi intézmény, mely a megyét gyorsabb eljárásra megsürgeti; mely megsürgetés következtében 1787. január 17-ről 2455. sz. a. az E. okmány 13. lapja szerint Borsodmegye felterjeszté jelentését az örökös szerződés szövegével, és a Combinatoriummal; megjegyezvén, miként zsinórmértékül vette azon elvet, hogy a városiak sorsa rosszabb ne legyen a kötendő szerződés után mint volt ez előtt.

Erre következett 1787. évi július 4-ről a m. kir. helytartó tanácstól szinte az E. alatt okt. 13-án 10-ik lapján olvasható, — Borsodmegyéhez bocsájtott rendelet, melyben a megyének rosszalattik, hogy oly sokáig késett a Miskolcz város örökös úrbéri szerződése felküldésével, melyet ha a felek meg nem egyeztek is, — már régen elkészíthetett és felküldhetett volna.

Azonban az uradalmi tisztség nem hagyott szabad folyást az igazság szolgáltatásnak. Szöllősy Ferencz Prefectus 1786. évi július 24-én E. alatt 13. lap szerint felterjesztést intézett saját igazgatóságához, melyben a megyei tszék ellenében kikelt, mennyiben t. i. kéz alatt értesült annak határozatairól, jelestül, hogy a törvényszék a fennálló városi egy koresmán felül még egy másiknak engedélyezését is véleményezi, — hogy az urasági tervezetben 1 frtra véleményezett pincze taxát 30 krra szállította le, — hogy az uradalom tetemes költségével kiirtott azon tért, mely az előtt csak töviset termelt, a lakosoknak visszaadni határozza, hogy a Grassalkovich szerződésben csak ideiglenes használatra átengedett csabai és ládházi fiscalitásokat örökösen a városiaknak kezén hagyatni rendeli stb.

Ezen és hasonló insinuatiónak lett azon következése, miszerint 1788. évben a szerződéskötési ügy újra visszakerült tárgyalás végett.

Ezen évről fordul elő a városnak egy pontonkénti előterjesztése, s egy még terjedelmesebb felterjesztése br. Schilson prefectusnak a kir. helytartó tanácshoz, az E. alatti okmány 24. és 15. lapja szerint. —

Ezen előterjesztésben a diósgyőri határnál visszaadandó területet illetőleg ellenvetéskép az hozatik fel, mert a város terjeszkedésére csak itt mutatkozik hely, s már is 12 ház épült.

Felhozatik továbbá, miként az urasági terv szerint a város évenként 818 frt. 20 krral fizetne ugyan többet, de ebben bent foglaltatik az eddig természetben teljesített 8-ad, illetve 9-ed megváltási ára, és pedig nem mint a lakosok $7\frac{3}{8}$ -ad, hanem 14 házhely után számítva, mennyit valósággal birnak, — továbbá hogy az utóbbi szerződés kötése óta a zsellérek száma 201-el szaporodott.

Mivel mindazáltal a város tekintettel arra, hogy 45 lakosok kezén, nem több mint 273 hóld föld s rét létezik, s ezek után 15 krjával számította maga az uradalom is a dézsmaváltságot, tekintettel továbbá arra, hogy egy zsellértől nem több mint 2 frt. 30 kr. taxa számítható — 1277 frt. 18 krral több készpénzfizetést nem ajánlott, a 4-ik nyomást és az ortás rétet is visszaadni kérte, a perceptor számára a visszatartott 300 frtot kívánta évenként kiadatni, — a csabai s ládházi földek és rétek, malom élvezetében magát meghagyatni, az eddig használt egy koresmán felül még egyet engedélyeztetni, a nemesektől netalán visszaváltandó földeket ingyen átengedtetni kérte — az egyezkedés a lakosság és az uradalom között létre nem jött.

Ez okon az elhatározás ismét a megyei törvényszékhez került, mely is 1789. évi július 31-én Ragályi József aláírásával az E. okmány 10-ik lapján olvashatólag német nyelven küldte fel véleményes előterjesztését; melyben különösen hangsúlyozza azon vezérelvet, melyet mint az 1783-ki helytartó tanácsi rendelet sarkelvét tartott szem előtt, t. i. hogy a városiak sorsa ne legyen az elébbinél terhesebb.

1809. évben a helytartó tanács a szerződés tervét az urad. tisztséggeli közlés végett visszaküldvén, 1809. év böjtelő hava 23-ről Borsodmegye az E. alatti okmány 8. lapján előforduló véleményes jelentését újból felterjeszti. — Ehez vannak mellékelve a gróf Grassalkovich, a Szöllősy féle szerződés, a megye által tervezett új szerződés, pinczék összeírása stb. — A város kívánságait hathatós pártfogásába ajánlja a helytartó tanácsnak.

Ezek után azt lehetett méltán várni, miszerint a kor. uradalom s Miskolcz város közötti ügy mielőbb, s pedig a városiakra kedvezően fog eldöntetni, e helyett mindazáltal 1810. mártius 10-én Borsodmegyéhez érkezett a m. kir. helytartó tanácstól egy az E. okmány 2 lapján látható rendelet, melyben elmondván, miként a m. kir. udv. kamarától vett átiratban előadatik, miként a Miskolcz városi ügyben végrehajtás van készülöben, és mivel ezen végrehajtási ügy szoros összefüggésben van az örökös szerződéssel, még annak megvizsgálása folytán legközelebb észrevételeit előadhatná — a végrehajtás függesztetnék fel — a végrehajtást csakugyan felfüggeszti azzal okadatolván a határozatot, mert ő 20610. sz. a. rendeletében ezen szavakban „ítéletet vehetnek” — nem végrehajtást, hanem ítélet hozatalt értett. —

Ezen kir. helytartó tanácsi intézmény Borsodmegyének 1810. évi mártius 30-án tartott kisgyűlésében az F. okmány szerint kihirdettetvén, ugyanakkor Kulin József urad. fiscalis az úrbéri pert magának kiadattatni kérte, s az meg is engedtetett.

Következő évben u. m. 1811. évi október 8-án 5651. sz. a. a magyar kir. helytartó tanács őfelségéhez mint az E. alatti okmány 3. lapján olvasható egy felterjesztést intéz, melyben elmondja, miként a Miskolcz városi ügyben, mely már egyszer tszékileg elvégeztetett s e helyütt is jóváhagyatott

nem egyedül az úrbéri szerződés, hanem egyes panasz pontok elintézése is foglaltatik, minél fogva ha csak az ügy meg nem ujjíttatik — **a jogerejű határozat változást többé nem szenvedhet**, véleménye tehát az lenne, miszerint Borsodmegyét oda kellene utasítani, hogy az új tárgyalásnál minden haszontalan szószaporítás kikerültetvén, ezen elidősült ügyet annnyival inkább igyekezzenek végleg elintéztetni, mivel a bizonyosság magára az uradalomra is kedvezőbb lenne.

Ugyancsak 1811. évi november 12 én érkezett a k. helytartó tanácstól a megyéhez egy az E. okmány 3-ik lapján előforduló rendelet, melyben az mondatik, miként a miskolci úrbéri szerződés tárgyában ő Felsége kegyelmesen meghagyta, hogy mivel ezen ügy elidősült és annyi nehézségekbe ütközik, miszerint e miatt az 1782. évi 297. sz. a. határozat végrehajtása sem történhetett meg, — de különben a megyei tszék munkálata ellen az uradalomnak alapos észrevételei fordulnak elő: függőben hagyatván az e tárgyban intézkedések s sürgetések végrehajtása, az örökös szerződéssel szoros kapcsolatban lévő minden tárgyak az úriszéken új és beható tárgyalás alá vétessenek, és ha az ügy a tszék felülvizsgálatán is átment — ide felterjesztessenek, — hogy a jelentés legfelsőbb helyre felküldethessék.

1812-ik évi január 11-éről Borsodmegye aziránt ir fel a helytartó tanácshoz, hogy a múlt évben új tárgyalás végett visszautasított miskolci ügyre vonatkozó iratokat, melyek a megyétől 1809. évi február 20-án tartott üléséből terjesztettek fel, küldendé le.

1812. évi augusztus 11-én az E. okmány 1-ső lapja szerint a helytartó tanács, azon úrbéri pert illetőleg, mely a pincze taxák hátráléka iránt a város ellen lefolytatva felsőbb megvizsgálás végett küldetett fel, — azon meghagyást intézi a megyéhez, hogy a városnak lett volna kötelessége egyesektől a pincze taxákat, ugymint a háztaxákat is szedte — behajtani — ezen kötelesség teljesítésére a város szoríttassék.

A megye által 1812. évi január 11-ről a helytartó tanácshoz intézett az E. okmány 1-ső lapján olvasható azon kérelemnek, hogy az irományok visszaküldessenek — lett e valami foganatja, vagy nem? — adat nem létezik. Egészen 1821. évig úgy látszik ezen ügyben semmi sem történt.

Ekkor u. m. 1821. évi Pünkösöd hava 25-én olvastatott fel a megyei közgyűlésen egy küldöttségi jelentés, mely Miskolcz városának községi pótadójával, úgy mint akkor nevezték rugtatási költségével foglalkozik. — Ezen küldöttségi jelentésből kiderül, miként a város akkori főbírája Szalay Antal panaszképp említette fel, hogy az 1783-ik évben a városnak megítelt 4-ik dülő s ortás rét mai napig sincsen visszaadva. — Ha ezek a városnak visszaadtnának — kevesebb rugtatásra lenne szükség.

A küldöttség ezen pernek történetét épen úgy, mint fentebb bőven elő van adva — kivonatlag előadván, — constatálja, miszerint a kérdéses úrbéri pert 1810. évben a megyei levéltárból Kulin József urad. ügyész vette ki és többé vissza nem adta.

Ezen jelentésnek csak annyi eredménye lett, miszerint Miskolcz városának meghagyatott, hogy a városnak még meglevő, valamint tőle elszedegedett földjei jegyzékét készítesse el.

Ez időn túl még előfordul 1832. évben Boldogasszony hó 25-én Borsodmegyének egy H. alatt látható határozata, melyszerint a végrehajthatlan úrbéri per kikeresésére tiszti főügyészt s jegyzőjét bizza meg, kik is ugyanazon évi Böjt elő hava 21-én jelentik, miszerint a levéltárban a kérdéses per nem található fel, hanem nyoma van, hogy az urad. fiskalis vette ki, — megbízott tehát Csomós Mihály szolgabíró, hogy az uradalmi fiskalistól vegye be. — Az 1841. évi Böjtmás hava 29-én tartott gyűlésen az J. szerint jelenti a megyei központi szolgabíró, miként Majláth Sándor uradalmi ügyésztől úgy értesült, hogy a kérdéses alatti pert hivatalbeli elődje Buday Ferencz küldte fel a kamarához. Azonban ugyanakkor Okolicsányi János főjegyző azon magán értesülését jelentvén, miszerint neki Majláth Sándor azt mondta, hogy a per már vissza van küldve — a központi szolgabírónak újból is meghagyatott a pernek bevétele.

A per kikerítése iránt tétetett még a vármegye részéről K. szerint 1868. évben főszolgabíró Melcer Gyula által lépés a D.-győri k. uradalmi ügyészségnél, és pedig, hivatkozással a Józsa Károly volt urad. ügyész levelére, melyben a pernek magánál lételetét elismeri; azonban Clementisz Ferencz urad. ügyész azt felelte, miszerint még fel nem mutattatják neki az átvevő urad. ügyész térítvényét, addig ő — tiltakozni kénytelen minden felelőség ellen.

Hogy a per elő nem kerithetése miatt az ügyben semmi sem történt, mutatja azon körülmény, hogy a város 1857. évben kényszerülve volt ő cs. kir. Felségéhez folyamodni.

Hasonlóképp folyamodott 1868. évben is a m. k. igazságügy miniszteriumhoz.

Az első folyamodás a város ellen folytatott ugynevezett quantualis perre is szorítkozván — e helyütt elég annyit megemlíteni; miszerint az a kor. ügyészségnek véleményes jelentés végett kiadatván — ez az 1783. évben az L. okmány szerint megítelt, de máig is vissza nem adott 4-ik düllőre s ortás rétre nézve oda nyilatkozott, miszerint a szóban forgó ítélet magyar törvények szerint jogérvényes és végrehajtható (orsz. levéltár ¹²⁶⁷⁴/₈₆₀).

Az 1868. évben benyújtott M. alatt előforduló kérvényt illetőleg hasonló véleményt adott Borsodmegyének tiszti főügyésze, határozottan oda nyilatkozván, miszerint azon körülmény, hogy az úrbéri szerződés meg nem köttetett — nem akadályozhatja a visszaitélt foglalásoknak haszonvételeikkel egyetemben visszaadását, minthogy az úrbéri szerződés megkötése most már az 1848. évi törvények után nem szükséges.

Nem akadály az sem, hogy a per nincs a megye levéltárában, mert azon a nmélt. m. kir. igazságügyi ministerium a felmutatott adatok alapján segíthet.

De nem lehet akadály szerintünk az sem, hogy a végrehajtás ily hosszú ideig, 80 évig elmaradt, mert a fentebbi előterjesztésből világos, miszerint az a város hatalmán kívül álló okokból haladt el, s nem lenne igazság büntetni a várost akkor, midőn mulasztás nem terheli, — sőt ellenkezőleg minden körülmény oda mutat, hogy az 1848-ik év előtt a megyei tiszti ügyész pártfogására utalt városi közönség maga nem is járhatván el ügye előmozdítása körül — a m. kir. urad. kamara illetéktelen nyomást gyakorolva az úrbéri ügyekben legfőbb hatóságot gyakorló m. kir. helytartó tanácsra, kitudta eszközölni, hogy a végérvényes határozattal befejezett ügy végrehajtása nem csak felfüggesztessék, hanem valamely kamarai levéltár porában a feledékenységnek is adassék át.

Ezen előterjesztésben említve volt, miként a m. kir. udvari kamara elnöke Gr. Grassalkovich Antal 1755. évben a miskolczi nemes birtokosokkal külön szerződésre lépett; miután ezen szerződésnek kifolyása a mai napig is meg nem szüntetett ugynevezett quantualis per — szükséges ennek történetét is röviden vázolni.

Az 1715. 104. t. cz. szerint Miskolcz városnak zálogsummája tett 41,000 frtot, ebből a nem nemeseknek visszafizettetett 27530 frt., a nemeseknek pedig zálogsummájuk erejéig az általok egyéneként birt birtokaik kezökön hagyattak. — A quantum szó eredetét veszi ezen latin kitételől „quantum quis consult“ v. is ki mennyivel járult az általános zálogsummához.

1760. évi december 4-én a nemesek újabb 24 ezer forintot fizetvén be a k. kincstárba, az általuk birt miskolczi és csabai birtokaikat illetőleg a zálogos évek újabb 32 évre terjesztettek ki, — vagy is 1793. évi január 1-ső napjáig, — a régi szerződés feltételei szerint.

Ezen zálogos szerződés feltételeinek megerőtlenítése végett indított 1816. évi május 16-án az akkori kir. fiskus Németh János a kir. tábla előtt pert az **M.** szerint — ezen perben 1830. évben az alperesek részéről azon óhajtás fejeztetvén ki, miként Miskolcz városnak szab. kir. városok sorába emelése által kívánnák ezen kellemetlen pernek végét szakítani, — a pernek folytatása 1830. évben beállított, s királyi biztosul, elébb Lónyay János, később Szilassy József küldetett ki.

Az ügynek előkészítése végett működtek is királyi biztosok, még nem 1848. évben bekövetkezett catastrofa ezen ügynek is, mint sok másnak más fordulatot adott. — Néhány évi szünetelés után ezen per birájául az egri cs. kir. törvényszék delegáltatott s a per a miskolcziak ellen 1857. évben folyamatba is tétetett.

A fentebb említett kérvény, mely a foglalások visszaadatása iránt 1857. évben ő felségéhez benyújtatott — ezen pernek beszüntetésére is kiterjeszkedett, — mely kérvény a korona ügyészséggel közöltetvén, ennek a városiakra kedvező véleménye alapján az udv. kamarai commissio által azon **M.** alatt előforduló jelentés terjesztetett felső helyre is, miszerint ezélszerű lenne mindkét ügyet barátságos úton kiegyenlíteni megkíséríteni, s ezzel egybefüggésben a királyi városság tárgyában a korona és Miskolcz város között még mindég ki nem egyenlített 21,304 pft. iránti követelés elintézését is összekapcsolni. —

Nem lehet még e helyütt meg nem említeni; miszerint az ősiségi cs. k. patens 21. s 35. §-ai szerint ezen quantualisnak nevezett per nem folytatható.

De a hivatkozott zálogszerződés alapján zálogos per sem indítható.

A quantualis pernek bővebb esmertetése végett nem lehet mellőzni az 1755. évben a nemesekkel kötött fentebb említett zálogos szerződést, melynek főbb feltételei a következők:

1-ör: Hogy kiki a mennyiben járult a zálogos összeghez, akkép elégítessék ki a kiváltás alkalmával egyéneként a visszaváltó k. kincstár által.

2-szor: Hogy a beltelkeken, pinczék helyein, szőlőkben lévő mindennemű javítások s épületek lelkiismeretesen becsültessenek meg, s egyéneként kinek kinek fizettessenek ki a k. kincstár által.

3-szor: Az ekkép megtörtént visszaváltás után sem vesztik el az illető zálogos birtokosok kiváltott birtokaikat, hanem a külsőség és szőlőérti dézsmán felül úri jog elismerése fejében egy-egy telek után a hozzátartozó pinczéért és zsellérékért is nem több mint 6 frtot tartoznak fizetni.

4-szer: Ugyanezen szerződésben a nem nemesek közönségének biztosítás nyujtatik 41889 frt. 30 kr. s 14 ezer 200 magyar forint követelésök erejéig.

5-ször: A reformált egyház biztosittatik vallásszabadsága, s az egyháznak meglevő javadalmi további birtoklása iránt.

6-szor: Arra az esetre, ha valamikor Miskolcz eladóvá tétetnék, a miskolczi nemességnek elővételi jog biztosittatik.

Ezen feltételek mellett kötött meg az auctionális szerződés 1761. január 1-től számítandó újabb 32 évekre, s a már eddigi 116,435 frton összeszámított zálogos summán felül még ujabban 24,000 frt. fizettetett felül.

Ezen feltételek esmerése után érthető, miért igyekezett azokat a királyi fiskus megerőtleníteni. —

Mely szándékában mindazáltal nem csak hogy nem boldogult, hanem mint már fentebb megjegyeztetett — most már az ősiségi viszonyok eltörlése után az ősiségi cs. kir. nyílt parancs idézett pontjai értelmében nem is boldogulhat.

Nem lehet még halgatással mellőzni azon körülményt, miszerint Miskolcz város a sajátjának nem alaptalanul vélt területekhez jogát a helyszínelés alkalmával is igyekezett feltartani, s 1858. april 29-én 2092. sz. a. Borsodmegye telekkönyvi tszékéhez óvast nyujtott be, — mely ugyanazon évben tárgyalatván az urad. ügyészség azon ellenvetése folytán, miszerint úrbéri kérdések feletti határozat hozatal nem tartozik a telekkönyvi tszék jogköréhez a városnak közbevetett óvása elvettetett.

E helyütt megemlítendőnek véljük még, miszerint az 1857. évben felterjesztett felségfolyamodványra 1860. évben julius 7-én kapott a város a Borsodmegyei cs. kir. főnökség útján határozatot, mely szerint az elfoglalt 4-ik dűllő s ortás rét iránti kérelmével törvény, a quantualis pert illetőleg pedig egyezkedés útjára utasított.

1868. évben megújított **N.** alatt látható folyamodványunk következtében az első kérdésre nézve is, s általában minden kérdésekre nézve, melyek a kor. uradalom s a város között függőben vannak az egyesség megkísérlése rendeltetett el, sőt e végett miniszteri biztos is neveztetett, a mint ezt Lónyay Menyhért akkori m. k. pénzügyi miniszter úr ő nagyméltóságának nagyfontosságú és ide egész terjedelmében beiktatott következő kegyes leirata tanúsítja. —

1801. sz.

P. M.

„Tekintetes képviselő testület! — A f. évi szeptember 23-ról kérvény intéztetett hozzám a városi közönség nevében, melyben a diósgyőri korona uradalom ellen fennálló több oldalú követeléseinek békés kiegyenlítését megkíséreltetni kérelmezé. — A tisztelt városi közönségnek ezen önszántú elhatározása, melyel a vitás kérdések megoldásának eszközeül a merev formákhoz kötött perlekedés helyett az egyezkedés terét választá, — kezeséget nyújt nekem az iránt, hogy a tisztelt városi közönség szem előtt tartva a korona birtok rendeltetését, követeléseinek számbevételénél a jogosság és méltányosság korlátai között mozgand, s ez úton nekem lehetővé teendi, hogy kötelmeimet, melyek a kezelésem alá bizott közvagyon megőrzését elengedhetlen feladatommá teszik — összeegyeztethessem azon meleg érdekeltséggel, mellyel az anyagi előhaladás terén már a közel jövőben oly fontos szerepre hivatott derék város közjólétének előmozdítása iránt mindenkor viseltetem. — Fentebbi kérelmük teljesítéseként tudatni kívánom tehát a Tkts. képviselő testülettel, miszerint a felajánlott egyezkedési tárgyalások keresztül vitálére miniszteri biztosként Búday Sándor kebelbeli miniszteri osztálytanácsost küldöttem ki, ki is a T. városi képviselő testület részéről a jelzett irányban szükségelt előkészületek megtörténtéről teendő jelentés után, tekintettel saját egyéb hivatalos elfoglaltásaira a tárgyalások határnapját kitűzend, s a tetts. városi közönséggel eleve tudatni fogja, s részemről csak örvideni fognék, ha a tárgyalások eredménye mindkét részre kielégítő sikert fog felmutatni. — Budán, 1868. évi szeptember hó 25-én. Lónyay.“

A megszakadt fonalat tehát itt kell újra felvenni s ezen alkalmat minden úri kötelékekből kibontakozásra felhasználni.

Hátra van még a kérdés tárgyát tevő földek és rétek mennyiségéről és haszonélvezetéről tüzetesen szólni.

A miskolczi tagosítás körül működő mérnök által O. szerint parcellánként ki van mutatva, miként a diósgyőri oldalon az úgynevezett 4-dik dűllő magában foglal 164. hold $758/1200$ szántóföldet, $87^{694}/800$ kaszás rétet.

Az ortás rét pedig teszen $208^{572}/800$ kaszást.

Ezeknek elveszített haszonvétele egy jelentékeny összegre rúg, mely a követelés mennyiségét feltűntető, ezen emlékirat kiegészítését képező külön kiszámításban bennfoglaltatik.

Ezen felül még köteles lenne a kor. uradalom a sokszor idézett 1788-ki k. intézmény értelmében úgy a hátalók, mint a többi lakosság fáizásáról, és a sok szőlőültetéssel megszorított legelő kipótlásáról is gondoskodni.

Miután a miskolczi, már befejezéshez közel járó úrbéri, rendezési és tagosítási perben kötött s minden illetékes helyeken jóváhagyott egység 5-ik pontjában a kor. uradalom és Miskolcz város között függőben lévő fentebbi kérdések elintézése továbbra is függőben hagyatott, s világosan feltartatott; azok érdemleges elintézetését ezen körülmény sem gátolja.

A kor. uradalom és a város között függőben tartott örökös szerződés megkötésének halogatásából önként érthető, miszerint a város igazságának érzetében nagyobb és több terhet nem akart vállalni, mint a kiindulási alapul szolgáló Grassalkovich féle szerződés tartalmaz. — Ellenben az uradalom, magát a későbbben kötött Szöllősy féle szerződéshez kívánta tartani. — Az urad. pénztári tisztség az utóbbi szerint folytonosan vezette a hátrálékok kimutatását, mignem 1845. évben az akkori urad. ügyész Nagy Ferencz az 1829—30. évtől 1844—45. évig felszaporodott hátrálékok iránt az úriszék előtt Herke Miklós akkori város bírása s általa a tanács s a censussal hátrálékban levő városi közönség ellen a P. szerint 13096 frt. 40 kr. megvételére pert indított.

Ezen perben a város részéről két fő ellenvetés hozatik fel; nevezetesen hogy a Szöllősy féle szerződést a város soha el nem esmerte, annak külalakja sem olyan, hogy hitelesnek el lehetne fogadni, mivel csak egyszerűen városi jegyző által van aláírva, nem pedig törvényes bizonyosság által, mely egyedül adhatta volna meg hitelességét.

Ezen Szöllősy féle szerződésben foglalt 702 frt. többletéből felszaporodott követelés e szerint a várost nem kötelezheti.

De eltekintve ettől, — az urad. tisztség által maga által maga mellett kiállított hátrálék kimutatás ítélet hozatalra elegendő jog alapul nem szolgálhat.

Felhozatik még az 1856. évi átalakított perben az az ellenvetés is, miként az úrbér s ezt pótló szerződésekből kifolyó tartozásokat minden évben be kellett hajtani, s ha a földesúr ezt tenni elmulasztotta, a felhalmozott hátrálékok meg nem ítélték.

Ezen befejezetlenül maradt per a kettő szerint a cs. kir. miskolczi tszék 1858. évi mártius 23-án a közigazgatási szolgabírói hivatalhoz tette át az 1857. szeptember 26-án kiadott birodalmi törvény 183. sz. a. rendelete értelmében, s mai nap is függőben van.

Van még a kor. uradalomnak a város ellen a csabai és ládházi földek utáni dézsma tartozások czimén közigazgatási hatóság előtt egy követelése, melyet 1867. évig levezetve 781. pozs. mérő rozsra, és 968. pozs. mérő zabra számít fel.

Ezen követelését alapítja azon feltevésen, mintha a város által birt csabai és ládházi birtokok curialis természetűek lennének s mint ilyenek 1848. év után is fennállának.

Hogy ezen feltevés hibás — nyilvánvaló a Grassalkovich-féle szerződésből, mely szerint a csabai és ládházi földek a nem nemes városi közönségnek, mint olyannak könnyebb megélhetése s a terhek viselhetése szempontjából adományoztattak 9-ed dézsma szolgáltatás mellett. — Önként következik tehát, hogy 1848. évi január 1-étől óta a dézsma kötelezettség megszűnt. Ha addig képes a kor. uradalom hátrálékot kimutatni — ez iránt talán követelése, de 1848. éven innen egyáltalán nem lehet.

Ezen követelését illetőleg 1869. évi szeptember 24-ről 19015. sz. a. a nmélt. m. kir. belügyminiszteriumtól is érkezett egy rendelet.

Mivel azonban a követelés alapja, t. i. úrbéri vagy curialis természetűek-e a földek? mely után a követelés támasztatik — lenne még előbb eldöntendő, a kérdés még mai napig függőben van.

Egyébiránt mind Csabán, mind Ládházán már befejeztettek az úrbéri, rendezési és tagosítási perek — a nélkül hogy a kor. uradalom a város elleni követelésével fellépett volna, holott pedig azon perekben lett volna helye a kérdés felett tüzetesen határozni.

Ezekben van felderítve a D.-győri kor. uradalom és Miskolcz közötti viszony, s mint részletesen is kifejtetett — a városnak igen is alapos sőt jogérvényes ítéleten nyugvó, — még a törvény elé is teljes reménnyel és kilátással állitható nagymérvű követelése van, melyek ellenében a kor. uradalom részéről legfeljebb az 1848. évig hátrálékban maradt census vagy dézsmakövetelés jöhet említésbe, — megjegyeztetvén, hogy a királyi városág tárgyában kiadott költségek az államot, s nem egyes várost terhelik, s ez okon számításba alig vehetők.

A város azonban, — mint Lónyay Menyhért volt pénzügyi miniszter úr ó nagymélt. is fentebb idézett nagybecsű rendeletében kijelenteni, sőt kiemelni méltóztatott, — a vitás kérdések megoldásának eszközéül a merev formákhoz kötött perlekedés helyett az egyezkedés terét választván, — teljes reményt táplál arra nézve, — hogy a megindítandó tárgyalások folyamában a jogosság és méltányosság költsönös figyelembe vétele mellett — ezen vitás kérdések úgy az állam, mint e város közönségének megnyugvására fognak békés úton megoldáshoz vezéreltetni.

Kelt Miskolczon, a meghatalmazott városi küldöttségnek 1875. évi april hó 6-ik napján tartott üléséből.

Farkas Károly,

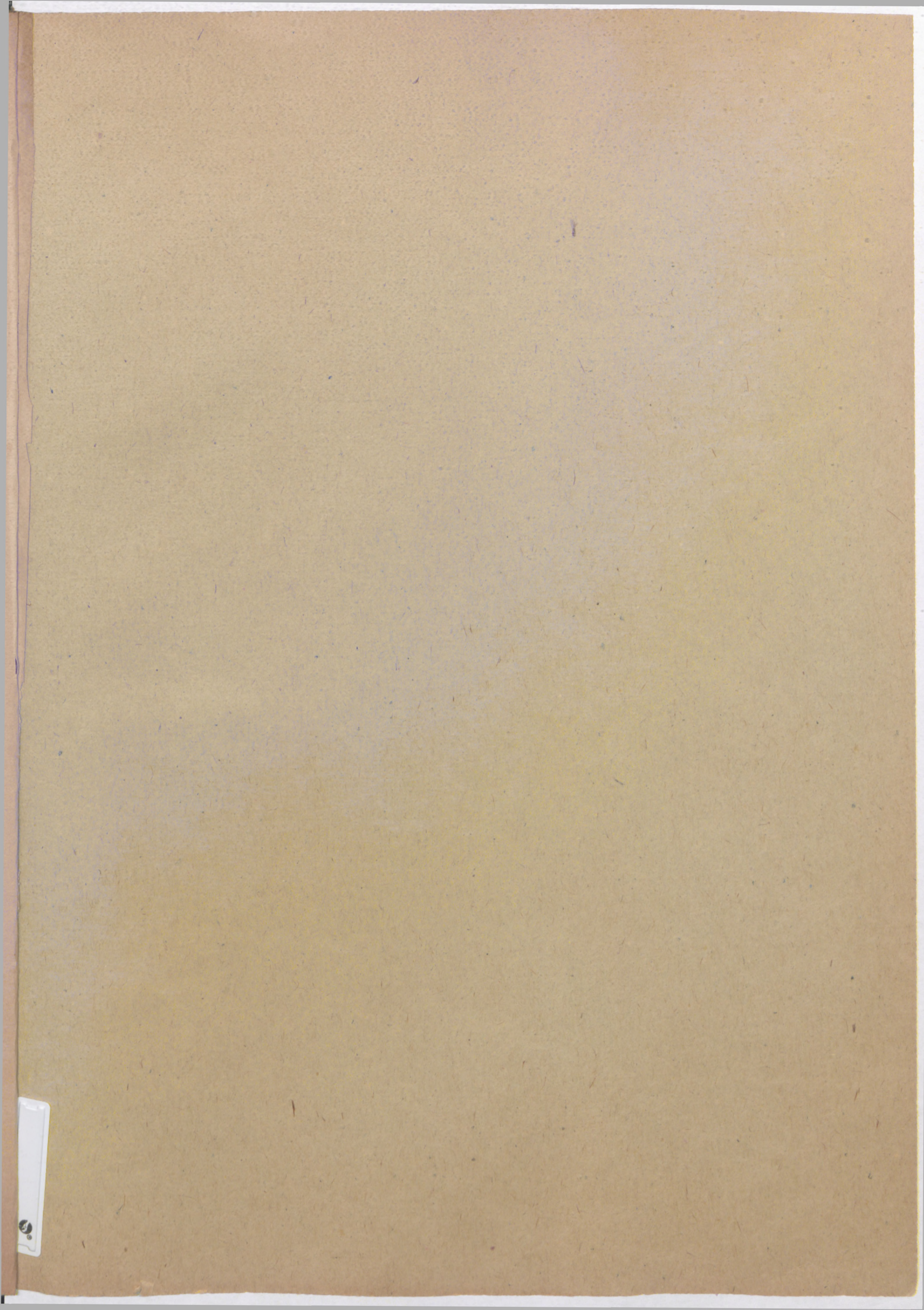
polgármester s küldöttségi elnök.

Diószeghy György,

főjegyző.

12782

REVIZIÖ
2012 FEBR 3

